

Департамент розслідувань зловживань
на оптових енергетичних ринках
та моніторингу звітності

Голові НКРЕКП
Членам НКРЕКП

Департамент ліцензійного контролю
« » травня 2025 року

Обґрунтування

щодо прийняття рішення, що має ознаки регуляторного акта, – постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, «Про затвердження змін до Порядку (методики) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»

14.01.2025 Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України у сферах енергетики і теплопостачання щодо удосконалення окремих положень, пов'язаних із веденням господарської діяльності та дією воєнного стану в Україні» № 4213-IX (далі – Закон № 4213), який, зокрема вносить зміни до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Закон про НКРЕКП), «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон про ринок електроенергії), «Про ринок природного газу» (далі – Закон про ринок газу).

Законом № 4213, зокрема змінено повноваження НКРЕКП в частині розгляду справ про зловживання та інші порушення на оптовому енергетичному ринку й, відповідно, прийняття рішень про застосування санкцій за результатами такого розгляду, відмежування правопорушень на ринку електричної/природного газу, які є зловживанням на оптовому енергетичному ринку, від інших порушень, що не є зловживанням.

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 21 Закону про НКРЕКП (з урахуванням змін, внесених Законом № 4213) зловживання на оптовому енергетичному ринку – порушення встановлених заборон щодо використання інсайдерської інформації, маніпулювання та спроби маніпулювання на оптовому енергетичному ринку.

Нормами частини другої статті 59 Закону про ринок газу та статті 77 Закону про ринок електроенергії (з урахуванням змін, внесених Законом № 4213) визначено, що неоприлюднення інсайдерської інформації та оприлюднення інсайдерської інформації з порушенням встановлених вимог є порушенням на оптовому енергетичному ринку, що не є зловживаннями.

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 17 Закону про НКРЕКП для ефективного виконання завдань державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), розробляє та затверджує нормативно-правові акти, зокрема порядок (методику) визначення розміру штрафів, які накладаються Регулятором.

Порядок (методика) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затверджений постановою НКРЕКП від 29.09.2023 № 1800 (далі – Порядок).

УВ
НКРЕКП
№996-12.1.2/25 від 28.05.2025
КЕП: Міщенко Т. М. 28.05.2025 13:57
3FAA9288358EC003040000005A6F34005D6BD100
Сертифікат дійсний з 20.02.2024 до 20.02.2026 12:23

Ураховуючи зазначене вище, з метою приведення Порядку до вимог законодавства, НКРЕКП розроблено проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження змін до Порядку (методики) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – проєкт Постанови).

Проєктом Постанови передбачається, зокрема встановлення механізму визначення розміру штрафів, які накладаються Регулятором за інші порушення на оптовому енергетичному ринку, та кола осіб, на яких поширюється дія Порядку в частині розрахунку розміру штрафів за інші порушення на оптовому енергетичному ринку; уточнення термінології відповідно до вимог законодавства; приведення розділу III Порядку у відповідність із уточненим визначенням зловживання на оптовому енергетичному ринку

Проєкт відповідного рішення, що має ознаки регуляторного акта, було схвалено 08.04.2025 та розміщено 10.04.2025 на офіційному вебсайті НКРЕКП для отримання зауважень та пропозицій від органів державної влади, фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань та інших заінтересованих осіб у письмовому та/або електронному вигляді.

Зауваження та пропозиції до проєкту вказаного рішення, що надійшли до НКРЕКП у період з 10.04.2025 по 25.04.2025 та попередня позиція НКРЕКП у формі таблиці оприлюднені шляхом розміщення на офіційному вебсайті НКРЕКП в мережі Інтернет.

На виконання вимог положень статті 15 Закону та Порядку проведення відкритого обговорення проєктів рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.06.2017 № 866, НКРЕКП 14.05.2025 та 16.05.2025 проведено відкрите обговорення (розгляд зауважень та пропозицій) проєкту вказаного рішення. Протокол відкритого обговорення разом з таблицею узгоджених позицій оприлюднено на офіційному вебсайті НКРЕКП в мережі Інтернет.

З огляду на викладене, Департамент розслідувань зловживань на оптових енергетичних ринках та моніторингу звітності та Департамент ліцензійного контролю пропонують:

прийняти постанову НКРЕКП «Про затвердження змін до Порядку (методики) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг».

**Директор Департаменту розслідувань
зловживань на оптових енергетичних
ринках та моніторингу звітності**

Тетяна МІЩЕНЕНКО

**Директор Департаменту
ліцензійного контролю**

Ярослав ЗЕЛЕНЮК

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Змін до Порядку (методики) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

Відповідно до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Порядку (методики) визначення розміру штрафів, які накладаються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 29 вересня 2023 року № 1800, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Юрій ВЛАСЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Національної
комісії, що здійснює державне
регулювання у сферах
енергетики та комунальних
послуг

№ _____

ЗМІНИ

**до Порядку (методики) визначення розміру штрафів, які
накладаються Національною комісією, що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг**

1. У розділі I:

1) пункт 1.1 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«3) за інші порушення на оптовому енергетичному ринку (неоприлюднення інсайдерської інформації, оприлюднення інсайдерської інформації з порушенням встановлених вимог, здійснення операцій щодо оптових енергетичних продуктів без реєстрації як учасника оптового енергетичного ринку).»;

2) підпункт 2 пункту 1.2 викласти в такій редакції:

«2) у частині розрахунку розміру штрафів за зловживання та інші порушення на оптових енергетичних ринках згідно з розділами III та IV цього Порядку – на учасників оптового енергетичного ринку та осіб, які мають бути зареєстровані як учасники оптового енергетичного ринку.»;

3) пункт 1.3 після абзацу четвертого доповнити новим абзацом п'ятим такого змісту:

«інші порушення на оптовому енергетичному ринку – неоприлюднення інсайдерської інформації, оприлюднення інсайдерської інформації з порушенням встановлених вимог, здійснення операцій щодо оптових енергетичних продуктів без реєстрації як учасника оптового енергетичного ринку.».

У зв'язку з цим абзаци п'ятий і шостий вважати відповідно абзацами шостим і сьомим;

4) пункт 1.4 викласти в такій редакції:

«1.4. Перед винесенням на засідання НКРЕКП, що проводиться у формі відкритого слухання, питання про накладення штрафу (штрафів) за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних

ліцензійних умов або за порушення законодавства щодо запобігання зловживанням та/або інших порушень на оптових енергетичних ринках відповідальний структурний підрозділ НКРЕКП розраховує розмір штрафу за кожне окреме вчинене порушення відповідно до розділів II – IV цього Порядку.»;

5) пункт 1.6 викласти в такій редакції:

«1.6. При визначенні розміру штрафів за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг та відповідних ліцензійних умов відповідно до розділу II цього Порядку, при визначенні розміру штрафів за зловживання на оптовому енергетичному ринку відповідно до розділу III цього Порядку, а також при визначенні розміру штрафів за інші порушення на оптовому енергетичному ринку відповідно до розділу IV цього Порядку НКРЕКП, зокрема, керується принципами пропорційності покарання та порушення, ефективності, розумності та недискримінаційності.».

2. У розділі III:

1) у главі 3.2:

у таблиці пункту 3.2.5:

рядок другий виключити.

У зв'язку з цим рядки третій – шостий вважати відповідно рядками другим – п'ятим;

у рядку другому слово «обмежень» замінити словом «заборон»;

рядок п'ятий виключити;

у пункті 3.2.6:

абзац перший після слів та знака «та/або отриманої ним додаткової вигоди» доповнити знаками, словами та аббревіатурою «, виключно на підставі достатньої доказової бази, отриманої НКРЕКП під час відповідного розслідування»;

у таблиці:

рядок другий виключити.

У зв'язку з цим рядки третій – шостий вважати відповідно рядками другим – п'ятим;

у рядку другому слово «обмежень» замінити словом «заборон»;

рядок п'ятий виключити;

2) підпункт 2 пункту 3.3.2 глави 3.3 після слів «про результати розслідування» доповнити словами та знаками «зловживань та інших порушень на оптовому енергетичному ринку у разі, якщо зловживання та інші порушення на оптовому енергетичному ринку не припинено на дату складання висновку – у разі триваючого зловживання.»;

3) абзац п'ятий пункту 3.4.7 глави 3.4 викласти в такій редакції:

«Повторним вчиненням зловживання на оптовому енергетичному ринку вважається вчинення одного й того ж правопорушення (виду зловживання) протягом вісімнадцяти місяців з дня накладення штрафу за той самий вид зловживання.»;

4) у главі 3.6:

у пункті 3.6.2:

доповнити знаками та словами «, отриманого за рік, який передує року прийняття рішення за результатами розслідування»;

доповнити новим абзацом такого змісту:

«У разі якщо суб'єкт розслідування не здійснював діяльність на оптовому енергетичному ринку у році, який передує року прийняття рішення за результатами розслідування, для розрахунку граничного розміру штрафу береться обсяг доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на оптовому енергетичному ринку за завершені звітні періоди (місяці) року прийняття рішення за результатами розслідування.»;

пункт 3.6.4 виключити.

3. Доповнити новим розділом IV такого змісту:

«IV. Розрахунок розміру штрафів, що накладаються НКРЕКП за інші порушення на оптовому енергетичному ринку

4.1. Етапи розрахунку розміру штрафів за інші порушення на оптовому енергетичному ринку

Розрахунок штрафів за інші порушення на оптовому енергетичному ринку складається з таких етапів:

1) визначення початкового розміру штрафу залежно від характеру, серйозності порушення та з урахуванням шкоди, завданої суб'єктом розслідування, та/або отриманої ним додаткової вигоди (у разі можливості встановлення такої шкоди або додаткової вигоди);

2) коригування розміру штрафу з урахуванням тривалості порушення;

3) коригування розміру штрафу з урахуванням пом'якшуючих та/або обтяжуючих обставин;

4) коригування розміру штрафу з метою забезпечення належного рівня стримування від майбутніх порушень та забезпечення пропорційності покарання та порушення;

5) визначення підсумкового розміру штрафу та коригування розміру штрафу для уникнення перевищення максимальної та недосягнення мінімальної межі штрафу.

4.2. Визначення початкового розміру штрафу

4.2.1. Початковий розмір штрафу за відповідне порушення на оптовому енергетичному ринку визначається шляхом застосування до фактичних обставин порушення визначених цим розділом критеріїв оцінки характеру, серйозності порушення, а також завданої шкоди або отриманої додаткової вигоди, яким присвоєно відповідний відсоток залежно від серйозності порушення.

4.2.2. За результатами оцінки кожного з критеріїв серйозності порушення визначається відсоток для відповідного порушення за цим критерієм.

4.2.3. Початковий розмір штрафу розраховується за формулою

$$P_{\text{basic}} = ((P_{\text{max}} \times XX\%) + (P_{\text{Dmg}} \times D_{\text{mg}}\%)) \times Ch, \quad (7)$$

де $XX\%$ – відсоток серйозності порушення відповідно до пункту 4.2.4 цієї глави, %;

P_{max} – максимальний розмір штрафу за порушення на оптовому енергетичному ринку, передбачений законом;

P_{Dmg} – розмір додаткової вигоди чи завданої шкоди відповідно до пункту 4.2.5 цієї глави (у разі можливості встановлення такої вигоди або шкоди);

$D_{\text{mg}}\%$ – відсоток від розміру завданої шкоди чи отриманої додаткової вигоди (у разі можливості встановлення такої шкоди або вигоди), наведений у пункті 4.2.6 цієї глави, %;

Ch – коефіцієнт характеру вчиненого порушення, наведений у пункті 4.2.7 цієї глави.

4.2.4. Кожному виду порушення на оптовому енергетичному ринку присвоюється відсоток серйозності порушення, який застосовується для цілей формули 7:

Вид порушення	%
неоприлюднення інсайдерської інформації	5
оприлюднення інсайдерської інформації з порушенням встановлених вимог	5
здійснення операцій щодо оптових енергетичних продуктів без реєстрації як учасника оптового енергетичного ринку	3

4.2.5. У разі наявності шкоди, завданої суб'єктом розслідування, чи додаткової вигоди, отриманої ним внаслідок вчинення відповідного виду порушення, та у разі можливості їх встановлення, НКРЕКП враховує розмір

завданої суб'єктом розслідування шкоди та/або отриманої ним додаткової вигоди.

У разі відсутності або неможливості визначення розміру заподіяної шкоди або додаткової вигоди, отриманої суб'єктом розслідування внаслідок вчинення порушення, зазначена складова розрахунку не враховується при розрахунку початкового розміру штрафу.

За наявності одночасно шкоди, завданої суб'єктом розслідування та додаткової вигоди, отриманої ним внаслідок вчинення відповідного виду порушення, для розрахунку застосовується більший визначений розмір шкоди чи додаткової вигоди.

4.2.6. Для цілей обрахунку початкового розміру штрафу застосовуються такі відсоткові значення від розміру шкоди, завданої суб'єктом розслідування, чи додаткової вигоди, отриманої ним внаслідок вчинення відповідного виду порушення:

Вид порушення	%
неоприлюднення інсайдерської інформації	20
оприлюднення інсайдерської інформації з порушенням встановлених вимог	20
здійснення операцій щодо оптових енергетичних продуктів без реєстрації як учасника оптового енергетичного ринку	15

4.2.7. Залежно від характеру вчиненого порушення застосовуються такі коефіцієнти збільшення розміру початкового штрафу:

1) у разі вчинення порушення за відсутності цілеспрямованих дій для його вчинення – коефіцієнт 1;

2) у разі цілеспрямованого створення умов або здійснення дій для вчинення порушення або невжиття заходів для виконання/дотримання норм чинного законодавства – коефіцієнт 2.

4.3. Коригування розміру штрафу з урахуванням тривалості порушення

4.3.1. Коригування початкового розміру штрафу, розрахованого відповідно до пункту 4.2.3 глави 4.2 цього розділу, проводиться з урахуванням тривалості порушення. Коригування здійснюється за формулою

$$P_{\text{time adj}} = P_{\text{basic}} + (P_{\text{basic}} \times t_c \times n), \quad (8)$$

де $P_{\text{time adj}}$ – розмір штрафу, скоригований з урахуванням тривалості порушення;

P_{basic} – початковий розмір штрафу, розрахований відповідно до пункту 4.2.3 глави 4.2 цього розділу;

tc – коефіцієнт у розмірі 0,01;

n – розрахунковий період, протягом якого тривало/триває порушення, доба.

4.3.2. Період, протягом якого тривало/триває порушення, що береться для розрахунку, визначається від моменту фактичного вчинення дій/бездіяльності та до:

1) моменту фактичного припинення дій/бездіяльності/факту, що становить порушення,

або

2) дати складання висновку про результати розслідування зловживань та інших порушень на оптовому енергетичному ринку у разі, якщо порушення на оптовому енергетичному ринку не припинено на дату складання висновку – у разі триваючого порушення.

4.4. Коригування розміру штрафу з урахуванням пом'якшуючих та обтяжуючих обставин

4.4.1. За наявності пом'якшуючих та/або обтяжуючих обставин НКРЕКП під час розрахунку штрафу за порушення відповідно зменшує або збільшує його величину.

4.4.2. Коригування розміру штрафу, скоригованого відповідно до пункту 4.3.1 глави 4.3 цього розділу, з урахуванням пом'якшуючих та обтяжуючих обставин, здійснюється за формулою

$$P_{conditions} = P_{time\ adj} - (P_{time\ adj} \times ext\%) + (P_{time\ adj} \times aggr\%), \quad (9)$$

де $P_{conditions}$ – розмір штрафу, скоригований з урахуванням пом'якшуючих та обтяжуючих обставин;

$P_{time\ adj}$ – розмір штрафу, скоригований з урахуванням тривалості порушення відповідно до пункту 4.3.1 глави 4.3 цього розділу;

$ext\%$ – пом'якшуючі обставини вчиненого порушення, %;

$aggr\%$ – обтяжуючі обставини вчиненого порушення, %.

4.4.3. НКРЕКП визначає розмір відсотків для пом'якшуючих та обтяжуючих обставин для кожного окремого порушення в кожному випадку залежно від наявності/відсутності відповідних обставин чи сукупності відповідних обставин.

4.4.4. Максимальний розмір відсотка за пом'якшуючі обставини вчиненого порушення не може перевищувати 50 %.

4.4.5. Максимальний розмір відсотка за обтяжуючі обставини вчиненого порушення не може перевищувати 50 %.

4.4.6. Пом'якшуючими обставинами вчиненого порушення є:

1) добровільне відшкодування шкоди, завданої учасникам оптового енергетичного ринку/споживачу, до виявлення порушення (встановлення факту порушення) (30 %);

2) дії суб'єкта розслідування до виявлення порушення, що свідчать про бажання усунути порушення, його негативні наслідки, обставини, що спричинили порушення (20 %);

3) самостійне повідомлення про факт вчинення порушення до початку розслідування НКРЕКП (20 %);

4) визнання та припинення порушення після його виявлення (15 %);

5) сприяння виявленню порушення та обставин його вчинення під час розслідування (15 %).

4.4.7. Обтяжуючими обставинами вчиненого порушення є:

1) повторне вчинення порушення (30 %);

2) поведінка суб'єкта розслідування, спрямована на приховування порушення та його негативних наслідків (20 %);

3) продовження вчинення порушення після того як НКРЕКП стало відомо про вчинення такого порушення (15 %).

Повторним вчиненням порушення на оптовому енергетичному ринку вважається вчинення одного й того ж порушення (виду порушення) протягом вісімнадцяти місяців з дня накладення штрафу за той самий вид порушення.

4.5. Коригування розміру штрафу з метою забезпечення належного рівня стримування від майбутніх порушень та забезпечення пропорційності покарання за порушення

4.5.1. З метою дотримання принципу пропорційності під час визначення розміру штрафу за порушення на оптовому енергетичному ринку НКРЕКП має право здійснити:

1) збільшення розміру штрафу, розрахованого та скоригованого відповідно до глав 4.2 – 4.4 цього розділу, до 80 % у разі його неспівмірності з вчиненим порушенням.

Неспівмірність розрахованого розміру штрафу із вчиненим порушенням має визначатися в кожному окремому випадку порушення, що відповідає принципу розумності, який полягає, серед іншого, у врахуванні всіх фактичних обставин кожного окремого порушення. Для порушень, щодо яких можливо визначити розмір завданої шкоди/отриманої вигоди, критерій неспівмірності може становити перевищення розміру розрахованої шкоди/вигоди більше ніж у 10 разів за розмір розрахованого штрафу. Для порушень, щодо яких неможливо визначити розмір завданої шкоди/отриманої вигоди, критерій неспівмірності визначається на основі фактичних обставин кожного окремого порушення;

2) зменшення (у виняткових випадках) розміру штрафу, розрахованого та скоригованого відповідно до глав 4.2 – 4.4 цього розділу, до 80 % у разі, якщо сплата повного розміру штрафу обґрунтовано є неможливою або призведе до подальшої неплатоспроможності порушника, або розмір такого розрахованого штрафу не співвідноситься з важкістю порушення/ступенем завданої шкоди.

4.5.2. Під час коригування розміру штрафу відповідно до положень пункту 4.5.1 цієї глави НКРЕКП враховує загальну кількість порушень (у тому числі кількість однотипних порушень), вчинених суб'єктом розслідування за період часу, що розслідується, а також розмір завданої шкоди та/або додаткової вигоди, отриманої внаслідок вчиненого порушення (у разі встановлення такої додаткової вигоди чи шкоди).

4.5.3. Для забезпечення належного рівня стримування від майбутніх порушень (дотримання принципу ефективності санкцій) НКРЕКП має право здійснити збільшення розміру штрафу, розрахованого та скоригованого відповідно до глав 4.2 – 4.4 цього розділу, до 50 % у разі, якщо НКРЕКП має підстави вважати, що розрахований розмір штрафу не втримає порушника від допущення порушень у майбутньому. Такими підставами можуть бути, зокрема, систематичне (багаторазове) вчинення порушення, розмір очікуваної вигоди від порушення, який перевищує максимальний розмір штрафу за порушення відповідно до законодавства.

4.6. Визначення підсумкового розміру штрафу, коригування розміру штрафу для уникнення перевищення максимальної та недосягнення мінімальної межі штрафу

4.6.1. Підсумковим розміром штрафу за порушення є штраф, розрахований та скоригований відповідно до глав 4.2 – 4.5 цього розділу.

4.6.2. Максимальні розміри штрафів за неопритудження інсайдерської інформації та опритудження інсайдерської інформації з порушенням встановлених вимог незалежно від граничного розміру штрафу не можуть перевищувати 10 відсотків його річного доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на оптовому енергетичному ринку, отриманого за рік, який передуює року прийняття рішення за результатами розслідування.

У разі якщо суб'єкт розслідування не здійснював діяльність на оптовому енергетичному ринку у році, який передуює року прийняття рішення за результатами розслідування, для розрахунку граничного розміру штрафу береться обсяг доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на оптовому енергетичному ринку за завершені звітні періоди (місяці) року прийняття рішення за результатами розслідування.

4.6.3. У випадку якщо підсумковий розмір штрафу, розрахований та скоригований відповідно до глав 4.2 – 4.5 цього розділу, перевищує максимальний або є нижчим ніж мінімальний розмір штрафу, передбачений статтею 77 Закону України «Про ринок електричної енергії» або статтею 59 Закону України «Про ринок природного газу», НКРЕКП коригує підсумковий розмір штрафу відповідно до його граничного максимального або мінімального розміру.».